והא דתניא חייב בשגגת שבת וזדון מלאכות (א) א] (דשבתות כגופין דמיין) דקסבר *אין ידיעה לחצי שיעור אלא ב] לרבא דאמר ס"ל לר"ע דשבתות כגוף אחד הן בשלמא הא דתניא חייב משכחת לה בין בזדון שבת ושגגת מלאכות דשבתות כגוף אחד הן ובין בשגגת שבת וזדון מלאכות דקסבר אין ידיעה לחצי שיעור אלא הא דתניא פטור במאי מוקמת לה לא בחדא ולא בחדא! אמר לך רבא רבן גמליאל ס"ל כר' אליעזר דאמר שבתות כגופין דמיין ג] הא מדקתני ומודה רבן גמליאל מכלל דפליגי אאחרנייתא אי אמרת בשלמא כר' עקיבא ס"ל היינו דפליגי בשגגת שבת וזדון מלאכות דרבן גמליאל סבר אין ידיעה לחצי שיעור ד] ומודה רבן גמליאל בזדון שבת ושגגת מלאכות שהוא פטור אלמא שבתות כגופין דמיין, אלא אי אמרת רבן גמליאל כר' אליעזר ס"ל מכלל דפליגי במאי: אי בשגגת שבת וזדון מלאכות אפילו רבי אליעזר כרבן גמליאל ס"ל דאין ידיעה לחצי שיעור דתניא הכותב שתי אותיות בשתי שבתות אות אחת בשבת זו ואות אחת בשבת זו ר' אליעזר מחייב ה] ואלא באחת על הארג, חיובי מחייב *דתנן ר"א אומר האורג שלשה חוטין בתחלה ואחד על הארג חייב (ב) אמר (רבא) מכלל דפליגי בחדא *דתניא הוציא חצי גרוגרת וחזר והוציא חצי גרוגרת: בהעלם אחת חייב, בשתי העלמות פטור רבי יוסי אומר בהעלם אחד ו] ברשות אחד חייב בשתי רשויות פטור דר' גמליאל כת"ק ור' אליעזר כרבי יוסי: ת"ש אמר לו חייב על כל אחת ואחת מק"ו ומה נדה שאין בה תוצאות הרבה [כו'] בשלמא לרב חסדא דאמר שגגת שבת וזדון מלאכות בעי מיניה דימים שבינתים מי הויין ידיעה להלק או לא היינו דקאמר ליה ומה נדה, אלא לרבא דאמר זדון שבת ושגגת מלאכות הוא דבעי מיניה דשבתות אי כגופין דמיין ואי לא ליתני נדות, אמר לך רבא תני נדות, שמואל תני נדה, רב אדא בר אהבה תני נדה, רב נתן בר אושעיא ז] (אמר) תני נדות, ולרב חסדא דאמר שגגת שבת וזדון מלאכות הוא דבעי מיניה דימים שבינתים מי הויין ידיעה לחלק ח] (ואי לא, נדה מאי ימים שבינתים הויין ידיעה לחלק איכא בה? אמר רבא כגון שבא עליה וטבלה וראתה וחזר ובא עליה וטבלה ט] וחזר ובא עליה דטבילות הויין כימים שבינתים ת"ש הבא על הקטנות יוכיח בשלמא לרבא היינו דקתני קטנות אלא לרב חסדא מאי קטנות? קטנות דעלמא, מתניתין דלא כהדין תנא דתניא א"ר שמעון בן אלעזר לא כך י] שאל ר' עקיבא לרבי אליעזר אלא כך שאלו הבא על אשתו נדה וחזר ובא יא] על אשתו נדה בהעלם אחת מהו: חייב אחת על כולן או חייב על כל אחת ואחת? אמר ליה חייב על כל אחת ואחת מקל וחומר: ומה שבת שאין בה אלא אזהרה אחת שהוא מוזהר על השבת והשבת אינה מוזהרת עליו חייב על כל אחת ואחת נדה שיש בה שתי אזהרות שהוא מוזהר על הנדה ונדה מוזהרת עליו אינו דין שהוא חייב על כל אחת ואחת יב] *אמר לו לא, אם אמרת בשבת שיש בה תוצאות הרבה יג] (לחטאות הרבה תאמר בנדה שאין בה תוצאות הרבה יד] (לחטאות הרבה טו] אמר לו הבא על הקטנות יוכיח שאין בה תוצאות הרבה טז] (לחטאות הרבה וחייב על כל אחת ואחת טז] אמר לו לא, אם אמרת בקטנות שכן גופין מחלקין יז] אמר לו הבא על הבהמה יוכיח שאין גופין מחלקין וחייב על כל אחת ואחת אמר לו הבהמה כנדה:

## הדרן עלך אמרו לו

**ספק** אכל חלב ספק לא אכל ואפילו אכל, ספק יש בו כשיעור וספק אין

---

**רש"י**

**וסא דסניא חייב בשגגת שבת וזדון מלאכות** · דלאי נמי סבירא לן ימים שבינתים ידיעה הן הכא ליכא למימר דמהני חילוק שבתות לחלק אלא ילפרשו דקסבר אין ידיעה לחצי שיעור : **לא בחדא ולא בחדא** · בשגגת (א) מלאכות לא מוקמת לה דהא אמר לעיל לר' עקיבא לאו כגופין דמיין ומלטרפין, ובשגגת שבת נמי לא, דאי נמי אמרינן ימים שבינתים הויין ידיעה לחלק הא שמעינן ליה לר"ג לעיל דאין ידיעה לחצי שיעור דקתני בשתי העלמות ר"ג מחייב :* **א"נ בשלמא כר"ע ס"ל** · דאית ליה לר"ע נמי שבתות כגופין דמיין והא דקתני "מודה" ,לר"ע הוא דמודה, הייט דפליגי יח] בהכותב אות אחת בשבת זו ואות אחת בשבת זו בשגגת שבת וזדון מלאכות דר' גמליאל מחייב כדאמר בריימא דאין ידיעת ימים שבינתים מועלת לחצי שיעור ור' עקיבא הייט חכמים דפטרי סבר יש ידיעה : **אלא אי אמרת כר"א ס"ל** · בשגגת מלאכות וזדון שבת דהאי דקתני "ומודה" לר"א קאמר, על כרחיך "מכלל דפליגי (ג) במקצת (ג) ור"א מחייב · ודאי בשגגת שבת קאמר ומש"ה קתני דאין ידיעה לחצי שיעור דאי יט] (בשגגת) שבת (וזדון) מלאכות הא כולי עלמא מודו דלר"א שבתות כגופין דמיין ופטור : **אלא באחת על הארג** · פליגי ר' גמליאל ור"א כ] והכי קאמר מודה ר"ג לר"א בכותב אות אחת כו' כא] בזדון שבת ושגגת מלאכה שהוא פטור דשבתות כגופין דמיין ואף על גב דפליג עליה באחת על הארג' דהתם מחייב ר' גמליאל אע"ג דדמי להאי דכותב חצי שיעור בשבת כב] (שני) ומשלים השיעור באחר והורג נמי חצי שיעור על הארג כג] אפילו הכי מחייב ר"ג דהכא הייט טעמא דשבתות כגופין דמיין ולא מלטרפין דדמי כחורש חצי שיעור וחורש חצי שיעור אבל באורג דמעיקרא הוי בהאי בגד ארג שיעור הרבה, וחייב האי חוט שארג זה אגב כל הבגד ואף על גב דת"ק דר' גמליאל דפליג עליה באין ידיעה לחצי שיעור לאו ר"א הוא כד] אפילו הכי האי "ומודה" דקתני אדר"א קאי ואפלוגתא דאחת על הארג והא דקתני ליה הכא גבי העלמות כה] איידי דאיירי בכותב לחצאים (ד) הא ר"א נמי חיובי מחייב : **אמר** כו] **רבא** · לעולם "ומודה" דקתני לר"א מודה והכך פלוגתא קאי דפליגי כז] בהדא : **בשתי העלמות פטור** · כח] דיש ידיעה לחצי שיעור : **בשתי רשויות** · ושתיק רה"ר פטור דרשויות מחלקות בריימא דלעיל מודה ר' גמליאל לר"א דשבתות כגופין דמיין דמחלקין לכתיבת שתי אותיות ומלטרף אבל הכא פליג עליה דרשויות לא מחלקות : היינו דקא"ל **ומה נדה** · דמה אית בה ידיעת ימים שבינתים כדמפרש לקמן : **אלא** כט] **ארבעה** דאמר דגופין בעא מיניה מאי פשיטא ליה מנדה, במדה מאי חילוק גופין איכא : **שני נדות** · מה נדות שאין בהן תולאות הרבה הבא על חמש נשים נדות חייב על כל אחת ואחת כו' דגופין ל] ניגהו שבתות לא כ"ש שהן גופין לא] : **שמואל שני נדה** · דס"ל כרב חסדא : **קטנות דעלמא** · אנשים הרבה הבאין על קטנות הרבה נדות : **לא כי ספי מנא** · דהאי תנא סבר מה מיבעיא ליה ושבת פשיטא ליה : **חייב על כל אחת ואחת** · אם עשה חמש אבות מלאכות בהעלם אחד : **על הכסמם** · ביאות הרבה על אחת : **בנסמס** · מיבעיא ליה כנדה : הדרן עלך אמרו לו

**ספק אכל חלב** · מפרש בגמרא מר אמר חתיכה אחת ומר אמר שתי חתיכות : **ואפילו אכל** · כגון שסבור שומן הוא ואח"כ נודע לו שהוא אכל

(ה)(אכל) חלב אכל ספק לג] יש בו כזית ספק אין בו :

---

**תוספות**

**ר"נ כתנא קמא** · גג] וקשה דמאי קאמר כת"ק דלר"נ העלמות אין מחלקות שהרי כפשטה לא מלינו למימר דהא ת"ק קאמר בשתי העלמות פטור : **אמר לו הבא על בהמה** יוכיח שאין גופין מחלקין · וה"ה דמצי למימר נדה יוכיח שהרי ר"א מחייב על כל אחת ואחת אלא לד] שלא שמע מרבותיו לה] מה רק בהמה לכך נקט ליה :

הדרן עלך אמרו לו

**ספק** אכל ס' · ומיירי בשעה שאכל היה סבור שהוא שומן דאי יודע שהוא ספק חלב היכי מייתי קרבן הא לא שב מידיעתו : מדסיפא

---

**עין משפט נר מצוה**

סה א מיי' פ"ט מהל' שבת הל' יז וכחכמים:

סו ב מיי' פ"ח מהל' שבת הלכה כד :

סז ג מיי' פ"ט מהל' שגגות הלכה ה :

[לעיל יב: וש"נ]

א ד מיי' פ"ח מהל' שגגות הלכה ב :

**מסורת הש"ס**

[לקמן יט:] שבת קד:

שבת סו: ב"ב נה:

---

### שיטה מקובצת

א] תיבות דשבתות כגופין דמיין נמחק : ב] אלא לרבה הצ"ל בכל העמוד : ג] עיין בחדושין : ד] שיעור ור' עקיבא סבר יש ידיעה לחצי שיעור : ה] אלא באחת על הארג ופי' ומודה ר"ג דקתני בעלמא קאי (וה"ג) (ת"ק) ר"ג לר"א אע"ג דפלגינא עלך באחת על הארג דאת מיפטרת ליה ואנא מחייבנא ליה בהא מודינא שאם כתב אות אחת בשבת זו ואות אחת בשבת זו דפטור וא"ת אמאי פטור והלא הוסיף אות אחת על הכתב הוא ויש לומר דמשכחת לה דפטור דכתב בשני קלפים אות אחת על קלף זה ואות אחת על הכתב בקלף אחר · תוס' : אלא באחת על הארג חייב ואם כתב אות אחת בחול ואות אחת בשבת אצל אות ראשונה חייב וכן נמי בשתי שבתות ואפ"ה מודה הוא בשתי שבתות בענין אחר דפטור היכי דלא הוי אחד על הארג כמו בזדון שבתות ושגגת מלאכות וכתב אות אחת בשבת זו ואות אחת בשבת האחרת על אחת [פי' על קלף אחר עכ"ה] · הרא"ש ז"ל : אלא אמר רבה (אות א' נמחק) לעולם אימא לך מודה ר"ג דקתני אמר אר' אליעזר אע"ג דפלגינא עלך בעלמא בדין חילוק ב' רשויות דאת פטרת ואנא מחייבנא בהא מודינא לך בכתב אות אחת דפטור:דר"ג כת"ק דלית ליה רשויות מחלקות ולא ממש כותיה ס"ל דאילו הת"ק סבר העלמות מחלקות ואילו ר"ג סבר דאין ידיעה לחצי שיעור: ור"א סבר כר' יוסי דרשויות מחלקות והא נמי לא ממש כר' יוסי דאילו ר' יוסי ס"ל בשתי העלמות פטור דבהא לא פליג ר' יוסי את"ק דיש ידיעה לחצי שיעור ואילו ר' אליעזר שמעינן ליה דס"ל אין ידיעה לחצי שיעור כדתניא לעיל בכותב שתי אותיות בשתי שבתות כו' : ו] אחד לרשות אחד : ז] תיבת אמר נמחק : ח]לחלק אי לא אות ו' נמחק:ט] וטבלה וראתה וחזר:י]כך שאל רבי עקיבא לרבי אליעזר אלא כך שאל הבא כו' : יא] ובא עליה בהעלם תיבות על אשתו נדה נמחק : יב] ואחת אמר לו אות ו' נמחק : יג] הרבה וחטאות הרבה אות ל' נמחק : יד] הרבה וחטאות הרבה אמר לו : טו] הרבה וחטאות הרבה : טז] ואחת אמר אות ו' נמחק : יז] מחלקין אמר לו הבא כו' ואחת אמר לו בהמה כנדה : יח] דפליגי בכותב אות' אות ה' נמחק : יט] דאי בזדון שבת ושגגת מלאכות הא : כ] ור"א דלר"א פטור ולר"ג מחייב וה"ק: כא] כו' בזדון שבת : כב] בשבת א ומשלים לשבת אחרת לחצי שיעור הראשון ואורג : כג] הארג נמי כן הוא ואפ"ה מחייב ר"ג דהכא גבי כותב ה"ט דפטור דשבתות : כד] הוא דהא ר"א בידיעה לחצי שיעור סבר כר"ג אפ"ה : כה] העלמות · ס"א דאידי ואידי בעושה לחצאים איירי : כו] אמר רבה לעולם אות א' נמחק : כז] דפליגי בחדא הס"ד : כח] פטור דיש ידיעה אות ו' נמחק: כט]אלא לרבה דאמר אות א' נמחק: ל] דגופין מחולקין ניגהו : לא] גופין מחולקין הס"ד : לב] ספק אם יש : לג] ר"ג כת"ק פי' דמדמה ב' העלמות דר"ג לשתי רשויות דת"ק שהרי ת"ק סבר דרשויות אין מחלקות לאפוקיה המוציא גרוגרת וכמו כן סבר ר"ג דהעלמות אינן כו' ומתיבת וקשה עד תיבת אינן מחלקות אין כאן מקומם ונמחק ושייך לעיל בדף טז ע"ב אחר תיבת כלום לשון הקונטרס [בשט"מ אות כו] : לד] אלא בהמה תיבת שלא נמחק : לה] תיבות נדה רק בהמה ל"ש :

---

### רבינו גרשום

מעילה על כל אחת ואחת וקא קשיא ליה מה לאוכל דין שהוא חייב על כל אחת ואחת שכן נהנה אבל שוחט אינו נהנה : אלא האוכל שאלו האוכל נותר מה' זבחים כו' : ועל לא הודע שלהן · היינו אם ספק לו אם אכל חמש חתיכות נותר בה' תמחוין בה' העלמות צריך להביא חטאת על כל אחת ואחת משום דלדברי הכל ידיעות מחלקות וכן נמי [אם ספק לו אם אכל] אשם תלוי על כל אחת ואחת: מה' זבחים אפי' בהעלם אחד מביא חטאת על כל אחת ואחת ועל לא הודע כו' : כללו של דבר כו' אבל אכל כו' · האי אבל אכל ה' חתיכות מזבח אחד בחמשה תמחוין לפני זריקת דמים חייב על כל אחת ואחת משום מעילה דברי הכל היא · והא דקאמר לפני זריקת דמים משום דלאחר זריקה אין בו מעילה שכבר יש בו שעת היתר לכהנים : *) ואילו על ספיקן · של מעילות על ספק אם אכל בה' תמחוין לפני זריקת דמים מביא אשם תלוי [לא]קתני:דתני הא'סיפא אי נימא ר' עקיבא היא ניתני נמי סיפא כו' : אלא לאו ר' יהושע היא'רישא דברייתא וסיפא וקתני בחמש העלמות מביא ה' חטאות הא ה' חתיכות מזבח אחד בחמש תמחוין בהעלם אחד אינו מביא אלא חטאת אחת : אלמא קיבלה ר' יהושע להא תשובה מר' עקיבא דאינו מביא אלא חטאת אחת: לישנא אחרינא · מדקתני רישא חמש חתיכות מזבח אחד בהעלם אחד בה' תמחוין אינו חייב אלא אחת אלמא דלא יליף נותר ממעילה ש"מ קיבלה מיניה : אלא אדרבה מסיפא · מצית יליף דלא קיבלה מיניה דקתני[מה']זבחים חייב על כל אחת ואחת דגופין מחולקין וה"ה דתמחוין מחלקין אפילו בזבח אחד אלמא יליף נותר ממעילה ש"מ לא קיבלה מיניה : אלא מאי אית לך למימר תנאי היא · הא דר' יהושע דאיכא תנא דקסבר דקיבלה מיניה וההוא תנא היינו דר' יוסי בר' יהודה ור' שמעון דמתניתין ואיכא תנא דסבר דלא קיבלה מיניה והיינו ת"ק : ואפי' תימא נמי כולה ר' עקיבא · לא אמר כולה דוקא דהא קא אכל אכל ה' חתיכות כו' · לא מיתוקמא כר' עקיבא כדאמרן אלא להכי קאמר כולה דבין רישא דברייתא ובין ר' יוסי בר' יהודה הוי כר' עקיבא ומחמשה זבחים מביאין על כל אחת ואחת הא מזבח אחד בחמשה תמחוין אינו מביא אלא אחת היינו נמי כר' עקיבא : והאי תנא נמי דאבל אכל נמי ר' עקיבא אלא דסבר לה כוותיה בחדא ופליג עליה בחדא : סבר לה כוותיה בחדא בהעלמות דנותר מזבח אחד בחמש תמחוין דאינו מביא אלא אחת : ופליג עליה · במעילה וספק מעילות דלא תנא תלי ספיקן מביא אשם תלוי על כל אחת ואחת : היכי דמי ה' תמחוין דכי אכלן בה' תמחוין דחייב : אמר שמואל כאותה ששנינו ה' דברים בעולה מצטרפין הבשר החלב והיין והסולת והשמן · היין והסולת והשמן היינו נסכין ומנחה שקריבין עם העולה ומדאיצטריך למימר דמצטרפין לכזית לחיוב ש"מ דכל אחד תמחוי בפני עצמו מאכל בפני עצמן הן דאי אכל מכל חד כזית דחייב חמשה דאי לא הוויין ה' תמחוין לא איצטריך למימר דמצטרפין דפשיטא דמצטרפין : חזקיה אמר · אפי' תימא בעולה עצמה בלא יין וסולת ושמן משכחת בה' תמחוין כגון שאכל מה' אברים של עולה השיב ה' תמחוין : ריש לקיש אמר אפילו באבר אחד · משכחת לה ה' תמחוין בכתף דיש בו ה' עצמות אחד פס רגל היד והשני עצם השוק שעליו והשלישי העצם הזרוע שניתן לכהנים והרביעי היא העצם שקורין עגול הוא שעל גביו והחמישי הוא כף הכתף : כגון שאכל אפילו חד אבר בה' מיני קדירה · כגון מקצת אחד עם כרישין ומקצת אחד עם כרוב ומקצת אחד עם לפתות ומקצת עם תרדין ומקצתן עם קטנית : בה' מיני טעמים · כגון צלי ומבושל ושלוק ומתובל ומטונן : העושה מלאכות הרבה בשבתות הרבה מעין מלאכה אחת · היינו כגון אב ותולדותיו או שעשה תולדות של אב מלאכה אחת היינו מעין מלאכה אחת : ומה נדה שאין בה כו' · כלומר מה אם הנדה שאין בה הרבה ואין לה תולדות אין בה אלא חיוב ביאה בלבד ואעפ"כ חייב על כל ביאה וביאה שבת שיש בה תוצאות הרבה לחטאות הרבה היינו שאין בה עניינין הרבה של אבות מלאכות לחייבו חטאות הרבה לחטאות כגון ל"ט אבות מלאכות ותולדות דאין מספר:תאמר בשבת שאין בה אלא אזהרה אחת שהוא מוזהר על השבת בלבד ואין השבת מוזהרת עליו : (אמר לו הבא על הקטנות נדות יוכיח שאין בה אלא אזהרה אחת · שהוא מוזהר עליהן והן אין דעריין ק' בלבד ואין השבת מוזהרת עליו) : א"ל הבא על הקטנות נדות

*) ע"כ שייך לדף טז ע"ב

---

**הגהות הב"ח** (א) גמ' וזדון מלאכות דאף דשבתות כגופין דמיין : (ב) שם ואחד על הארג חייב רבא אמר מכלל : (ג) רש"י ד"ה אלא וכו' במקצת דר"א מחייב וכו' לחצי שיעור וצריך דהוי כצ"ל והד"א : (ד) ד"ה אלא באחת וכו' לאתויי קאמר וכבא ר"א נמי חיובי מחייב בסד"ה ואח"כ מ"ה רבא אמר לעולם : (ה) ד"ה ואפילו וכו' נודע לו שהוא חלב כצ"ל ותיבת אכל נמחק :

---

*אבא ר"ג כר"ע ס"ל בשבתות כאחד ובזדון שבת ושגגת מלאכות מודה ר"ג לר"ע דפטור

2) בשגגת שבת וזדון מלאכות פליגי - ימים בינתיים הוי ידיעה
א - ר"ע סבר האי ידיעה מועלת ולכן פטור דאותיות אלו לא מצטרפות
ב - ר"ג סבר דחייב דאין ידיעה כו מועלת דאין ידיעה לחצי שיעור - ולכן מצטרפת

מבנה

"בשלמא/אלא"

**ולכן רבא דתני פטור דכתב כל אות בזדון שבת ושגגת מלאכות

מבנה

שלבים להבנה במאי פליגי ר"ג ור"א (לפי רבה)

נושא
בריתא דלא כמשנתנו - לפי הברייתא בעיא לר"ע עניין השבת מביא ליה בעניין נדה

*מלת סוגריים אלו והבאים אחריהם היא לגלג על הקליא לתוספת בקריאה ראשונה כדי לזכך על ההבנה

נושא כללי
אשם תלוי